

ANITA GRAUMANE

**

Mans laiks ir apstājies...

Es tagad varu vērot,
Cik lēni kļavas lapa sarkst no rīta,
Kad saule atbrīvo no salnas skūpsta,
Ko nakts tai uzspiedusi vēsām lūpām.
Mans laiks ir apstājies...

Es tagad redzu,
Cik mierīgi dzen vējš pa dīķa virsmu
Tik sīkus vilnīšus, ka noreibst galva
No gaismas sudraba, kas pretī vizmo.
Mans laiks ir apstājies...

Es esmu lēna
Kā brūnā govs, kas pļāvā zāli gremo,
Kā kaķis laisks, kas izstiepies uz loga,
Ir aizmidzis, ne prasa ko, ne domā.
Es arī gribu aizmirst visas domas
Un ļaut, lai miers caur mani gaiši staro,
Lai sapņi nāk no tālas aizmirstības
Un manu dvēseli ar prieku baro.
Mans laiks ir apstājies...
Es tikai jūtu - kāds dīvains spēks
jau dziļi aug un zaro.

**

Es gribu norakstīt no sevis sāpes nost,
Lai aiziet tās pa salnā baltu pļavu...
Lai izzūd purvājā vai dūksnājā, kur rok
Tos dziļos grāvjus nosusināšanai.

Lai augums balts kā maizes klaips uz lizes
Guļ pirms to šķīstī karstā krāsns mute...
Un tad lai smaržo dzīvība ar spēku,
Kā tikai zeme smaržot spēj un rudzi.

Es norakstu no sevis sāpes nost...
Un putns manai dvēselei dod spārnus,
Es atkal lidoju, jau saule most...
Es esmu tur, kur gaisma pāri strāvo.

BALĀDE PAR ZIRGU

Stāv zirgs...

Tas baltais zirgs ar zilām acīm,
Ar kuplu asti, krēpēm cirtotām...
Tas, kas no bērniības man līdzī nācis,
No tik daudz izlasītām pasakām.
Stāv gatavs skrējienā ik mirkli saspringt,
Ar kājām dīžājas un nāsis pleš,
Nav pieradināms tas ar lēnu glāstu,
Jo dvēsele tam – mežonīgais vējš.
Es – maza meitene pa lauku taku eju
Un sapņoju...drīz princis pretī jās.

Stāv zirgs...

Tas baltais zirgs ar putna spārniem,
Tas noslēpumu pilnais vienradzis...
Reiz nesa mani viņš pa sapņu zemi –
Nu ir no saviem sedliem izmetis...
Kā atkal gribētos tam klusi pielavīties,
Lai mūzas spārni mani augšup ceļ
Un gara gaisma pārlīst dvēselei...
Stāv zirgs...
Tas melnais zirgs ar brūnām acīm,
Kas katru pēdu uz šīs zemes zin,
Kas samta lūpām manu vaigu noglauž
Un sānu sviedraino gar ilksi trin...
Es varu saņemt viņa lielo galvu
Un skūpstīt nāsis salā sarmotās...
Bez grožiem pārvedīs viņš mani mājās
Un gaidīs rimts, kā melnam zirgam klājas.

Stāv zirgs...

Ir dvēselē tie visi trīs
Kā vienā trijjūgā uz mūžu jūgti...
Ne aicinu, ne saucu, paši nāk,
Kā Dieva sūtīti un Laimas lūgti.

LATVIJAI

Ceļš skrien caur Vidzemi
Kā atlass pelēks mirdz asfalts,
Lietū nomazgājies gluds...
Deg rīta saulē koki lapu zeltā,
Un zāle sudrabo kā paklājs ruds.
Ir rudens Latvijā –
Tik skaists līdz sāpei –
Jau kaklā kamols kāpj
Kā rūgtums salds...
Es tevi mīlu, zeme, mīlu tāpēc,
Ka it nekur nav mijkrēslis tik balts.
Tie tavi pustoņi un krāsu spēles,
Kad mainās gadalaiku ritējums,
Tavs klusums nokoptajos
Rudzu laukos
Un zvaigžņu piesēts
Ziemā debesjums.
Un rasa dzirkstoša un puķu pļavas,
Kad pāri zemei Līgo vakars iet,
Un ievām pilnas smaržojošas gravas,
Kad, priekā reibstot,
Lakstīgalas dzied.
Ceļš skrien caur Vidzemi
Un acis apskauj
Ik pakalnu, ik bērzu birztaliņu,
Ik upīti ik lauka ielāpiņu...
Tik maigi gribas izrunāt ik vārdu –
Tu – mana Latvija,
Es sevi stādu
Kā koku iesakņoties mūžīgi
Un zeltā krāsot tavu rudeni.

J. PORUKAM DZIMŠANAS DIENĀ

Ir zilās debesis un zelta lapas,
Ir atkal 13. oktobris.
Varbūt kāds šodien iet pie Tava kapa,
Varbūt kāds klusi „Kukažiņu” lasa,
Varbūt kāds stāv pie klavierēm un spēlē
Kaut ko no Dārziņa –
Tā smeldzīgi un ilgi...
Varbūt kāds Klasē Mazajā uz loga
Ir vienu baltu rozi nolīcis...

Es stāvu pagalmā, kur Tavas kājas
Pirms daudziem gadiem mina zaļu zāli,
Es redzu pakalnus un Pērļa silu,
Kam Tavas acis allaž cēlās pāri...
Man liekas pat – es jūtu Tavas domas
Un Tavu sapņu klātbūtni kā spārnus-
Tie mani nes un tur, un dara stipru,
Un paceļ pāri visiem dzīves sārņiem.

Jau satumst debesis un zelta lapās
Deg saules riets kā siržu ugunskurs,
Un pāri zemei atkal klusums atnāk,
Tavs klusums, Jāni Poruk, atnāk mums.

**

Ir sirds tik pilna no šī rudens zelta,
No dabas skaistuma, kas apkārt man,
No klusuma, kas veldzē nogurušo,
No viegluma, kas tepat gaisā skan.

Ir sirds tik pilna, ka man pietrūkst vārdu,
Es ļauju asarām, lai runā tās
Par dvēseli tik vientuļu un bāru
Kā sērdienīti mūsu pasakās.

Es ļauju klusumam, lai nāk un dziedē,
Es ļauju vieglumam, lai nāk un nes
Uz spārnēm baltajiem, kas skumjas kliecē
U pretī nebūtības gaismai ved.

Es gribu ļauties...
bet te rokas mazas
Man maigi pieķeras un cieši tur –
Krīt asaras... un visas brūces sadzīst,
Es neiešu, mans bērniņ, vēl nekur.

**

Es esmu tik dziļa un tīra,
Tik dziļš un tīrs ir mans prieks,
Nekas nevar piesārņot mani
Ar to, kas ir netīrs un lieks.

S eju pa dubļiem, bet redzu –
Drīz pāri tiem klāsies ledus,
Es dzeru vērmeles rūgtas,
Bet zinu, kā garšo medus.

Es ticu – tā akmeņu nasta
Nevar atņemt man spēku lidot,
Ja nevaru pārpeldēt upi,
Varbūt es protu slidot...

Ir jāgaida tikai ziema,
Ir jāgaida tikai savs laiks..
Es esmu tik tīra un dziļa,
Un viss ap mani ir maigs.

**

Šonakt zvaigznes ir nokāpušas
Manā dārzā un laistās rasā...
Bet mēness kā mandarīns milzīgs
Uz tumšzilā debess drapa.

Balta migla palo kā atlass –
Tik plūstoši nesatverams,
Un siltums tik tumīgi sanošs –
Dvēseles mieram dzerams.

Ja mākslinieks būtu, es ņemtu
Otas un krāsu kasti
Un audeklam runāt liktu,
Par to, cik ir neparasti
Stāvēt zem augusta zvaigznēm
Un trīsēt no skaistuma tīra,
Un sajūst, cik pasaule tevī
Ir liela un nemirstīga.

**

Līst asaras

un tek, un tek, un tek

Viss melnais nost no dvēseles kā darva...

Cik viegli man – es atkal esmu balts

Kā aukstā ziemas rītā sniegā sarma.

Un mirdzu es kā kristāls mirdz no sevis –

Un, gaismu lauздams, staro tūkstoš krāsās...

Es esmu tīrs, es esmu neapprakstīts,

Un visa pasaule man ir kā māsa.

Es varu iet un mīlestību dalīt

Kā maizes riecieni, kā medus kāri...

Ir atraisīts tas mezgls sirdij pāri...

Nu esmu tīrs,

un manī viss ir vārīgs.

**

Augusts –

ar vasaras svelmi,

Ar debesu dziļo dzelmi –

Ar baltajiem mākoņu kuģiem

Un pilsētu karstajiem bruģiem.

Augusts –

ar rudzu smaržu,

Ar brūkleņu sūro garšu,

Ar zvaigžņu sudraba lietiem

Un dārzēm, kas pilni ziediem.

Augusts –

ar kapusvētkiem,

Ar piedošanu par grēkiem...

Kā svētceļnieks domas eju

Pa Latgales balto ceļu.

Augusts –

ar visu sirdi

Un augumu vasaru jūtu...

Un vēlos, lai viņas klēpī

Lemts dvēselei palikt būtu.

**

Pasniedz man, Marija, roku
Un paved kaut gabaliņu
Līdz pa žēlsirdības,
Miera un ticības ceļu...

Tik viegli ir viņu staigāt,
Kaut akmeņi kājas plosa –
Bet tava dvēsele lido
Un sajūtas pēkšņi tik droša...

Kaut visas pasaules sāpes
Kā augonis briest tev uz miesas,
Dvēsele pildās ar mīlu
Un apziņu izturēt briesmas.

Pasaulīt, kā man gribas
Kā bērnu ņemt tevi klēpī
Un glāstīt tik ilgi, līdz rimsies
Visas aizvainojumu raudas...

Mēs nedrīkstam karot par Dievu,
Mums vajag tam vienkārši ļauties...

Nāc, Marija, dod savu roku,
Lai mīlestība ved mani
Pa žēlsirdības un miera
Un ticības balto ceļu...

Es neprotu iet vēl viena,
Man vienai vēl pārāk smagi.

**

Es pastāvēšu mazliet klusumā
Un paskatīšos, cik tas gaiši staro,
Lai nomierinās arī domas tās,
Kas savā starpā rīvējas un karo.

Es paskatīšos tikai saulrietā,
Cik mierīgi tas zeltī debess vaigu,
Man jāsaprot, nemaz nav grūti tā –
Sev uzdāvināt klusumu un laiku.

Es pavērošu putnus debesīs,
Cik viegli viņi bezgalību šķērso,
Līdz jutīšu, ka varu lidot līdz
Un būt kā putns rieta debesīs.

**

Tik apbrīnojams, maigs ir šorīt rīts,
Tas mani nes uz saviem miglas spārnēm,
Un putnu balsis ieskanas ik brīd',
Un sauc no istabas ar dziesmu ārā.

Es stāvu pagalmā, un mazliet reibst
No smaržu pieskāriena domas manas...
Drīz saule nāks pār apvārsni un teiks, -
Ir atkal viena jauna piedzimšana.

Tu vari nolikt vecās rūpes nost
Un aizmirst sirdēstus un visas raizes,
Tu redzi – dvēselei vien gaismas trūkst,
Tā badā mirst kā vēders mirst bez maizes.

Nu palaid to, lai skrien kā rīta vējš
Un visām pieneņpūkām līdzī laižas...
Lai sadzird akmens kā un avots dzied,
Tad atgriezīsies visas domas gaišās.

**

Gulēt uz muguras zālē
Un raudzīties debesīs,
Kur mākoņi plūst un mainās
Un gaiss ir tik bezgala tīrs.

Gulēt starp maigām smilgām,
Kas vaigus glāstoši skar,
Gulēt un ļauties ilgām,
Kā senāk, kā tovakar...

Kad tu vēl tikai nāci,
Lai dāvātu rozes tās,
Par kuru ērkšķiem asiem
Liktenis nerunās.

Cik tālu dvēsele sajūt –
Vien vasara, tu un es,
Un brīvības saldā smarža
Mūs spārnos kā putnus nes.

Gulēt uz muguras zālē
Un tavas rokas just...
Pat zvaigznes pie debesīm bālē,
Tikai mīla šī nespēj zust...

**

Man pietrūkst tevis šais rītos,
Kad tumsa aiz loga vēl dziļa,
Miegs aizbēdzis, sirds skaļi sitas
Un skaita mirkļus bez mitas.

Nāk nemiers un domas plosa,
Jauc faktus un atmiņas groza,
Un nav, kas noglāsta liegi,
Lai dvēselei pāršalc smiekli.

Lai aizmirstas rūgtās bažas,
Un darba nelaimes dažs,
Lai varu es mierīgi iemigt,
Tavos sirdspukstos klausīdamās.

**

Ir smeldze savāda –
Gan debesīs, gan sirdī,
Un īsti nezinu – par ko man skumt...
Par garām aizzibošo dzīves mirkli,
Vai to, ka pamalē jau vakars tumst.

Deg saule oranža kā uguns sārtā...
Un lēnām apēd viņu tumšais sils,
Man galvā domas klājas kārtu kārtām,
Kā putns reizēm aizspurdz sapnis zils.

Viss nosacīts,
Viss krāsu spēlēs mainās –
Gan laiks, gan cilvēki, gan dzīves ainas...
Vai ir kas paliekošs,
Pie kā var noturēties?
Vai ir kas drošs,
Pie kura sāpēs dēties?

Ja saule nolaidusies, debess tumst,
Tu vēro vakaru un sirds tev skumst...
Ir tikai skaistums nemainīgi mūžīgs,
Ko daba dāsni pleš ap visiem mums.

**

Es neuztraucos par dzīvi,
kas gaist,
Jo mirklis ir brīnišķīgs,
mirklis ir skaists;
Kas visa dzīve pret mirkli šo,
Kuru līdz galam tu izdzīvo?
Mirkļos, kad dziļi līdz dvēselei sāp,
Dieva dotā atskārsmē nāk.